

Nasiennictwo i odmianoznawstwo

NOWE ODMIANY ZIEMNIAKA 2015

dr Tomasz Lenartowicz
COBORU, 63-022 Słupia Wielka, e-mail: t.lenartowicz@coboru.pl

Streszczenie

Impresja – b. wczesna jadalna, sałatkowa do ogólnoużytkowej, smak dość dobry, bulwy duże, okrągłoovalne, oczka b. płytkie, skórka ż., miąższ jż, nieciemniejący. Podatna na PVY, b. podatna na zarazę (HZ Zamarte); *Riviera* – b. wczesna jadalna, sałatkowa do ogólnoużytkowej, smak przeciętny, bulwy duże, okrągłe, oczka płytkie, skórka ż., miąższ jż., nieciemniejący. Szybko gromadzi plon. Polecana do uprawy na b. wczesny zbiór. Wysoko odporna na PVY, b. podatna na zarazę (Agrico Polska); *Magnolia* – wczesna jadalna, ogólnoużytkowa do lekko mączystej, smak dobry, bulwy okrągłoovalne, duże do b. dużych, oczka płytkie, skórka jbeż., miąższ jż., nieciemniejący. Wysoko odporna na PVY, dość podatna na zarazę (PMHZ Strzekęcino); *Mieszko* – śr. wczesna skrobiowa (20%), plenna, bulwy średnie do dużych, okrągłoovalne, skórka ż., miąższ jż. Wysoko odporna na PVY, dość odporna na zarazę (liście) (PMHZ Strzekęcino); *Widawa* – śr. wczesna skrobiowa (19,6%), plenna, bulwy duże, okrągłe, skórka ż., miąższ kr. Wysoko odporna na PVY, dość odporna na zarazę (HZ Zamarte)

Słowa kluczowe: charakterystyka odmian, ziemniak

Głównym kryterium rejestracji odmian, zarówno w Polsce, jak i za granicą, jest ich zadowalająca wartość gospodarcza, określana w ścisłych doświadczeniach polowych i badaniach laboratoryjnych. Na podstawie tych badań do praktyki

rolniczej trafiają najbardziej wartościowe odmiany krajowe i zagraniczne. Badania wartości gospodarczej (WGO) ziemniaka są prowadzone według specyficznej dla tego gatunku metodyki i kryteriów oceny. Dwu-trzyletnie doświadczenia urzędowe COBO-

RU obejmują zarówno badania odrębności, wyrównania i trwałości (OWT), jak i polowe doświadczenia rejestrowe WGO w zróżnicowanych warunkach środowiskowych kraju, a także uzupełniające badania laboratoryjne i testy odpornościowe.

W ostatnich kilkunastu latach liczba odmian ziemniaka wpisywanych do KR systematycznie wzrastała. Integracja Polski z UE spowodowała, że oprócz odmian wpisanych do KR możliwe jest wprowadzanie do uprawy w naszym kraju odmian zarejestrowanych w innych państwach UE, znajdujących się we Wspólnym Katalogu Odmian roślin rolniczych (CCA).

Obecnie w KR jest 114 odmian ziemniaka (stan na 25.02.2015), w tym 64 krajowe. W grupie odmian jadalnych jest 15 bardzo wczesnych, 26 wczesnych, 36 średnio wczesnych, 10 średnio późnych i 1 późna.

Cechy wyróżniające odmiany jadalne przeznaczone do bezpośredniej konsumpcji to smakowość, typ konsumpcyjny (A – sałatkowy, B – ogólnoużytkowy, C – mączysty), kształt bulw, głębokość oczek, gładkość skórki, barwa miąższu. W grupie odmian przydatnych do produkcji skrobi jest 1 wczesna, 12 średnio wczesnych, 3 średnio późne i 10 późnych. Największym wyróżnikiem odmian skrobiowych jest wysoki plon skrobi przy dużej jej koncentracji w bulwach.

Wśród jadalnych odmian krajowych 5 wykazuje przydatność do produkcji chipsów (Justa, Etiuda, Etola, Gracja, Legenda) oraz 3 do produkcji frytek (Finezja, Gawin, Hubal). Natomiast w grupie jadalnych odmian zagranicznych 8 jest polecanych do przetwórstwa na chipsy (Augusta, Courlan, Courage, Fianna, Fresco, Honorata, Lady Claire, Lavinia, Marlen, VR808) i 8 na frytki (Agnes, Amora, Asterix, Innovator, Jurata, Raja, Victoria). Większość zagranicznych odmian ziemniaka zarejestrowano ze względu na ich dużą przydatność do przetwórstwa. Krajowe odmiany cechują się wyższą opornością na większość agrofagów. Z kolei zagraniczne mają nieznaczną przewagę, jeśli chodzi o smakowość i wyrównanie kształtu bulw.

W grupie odmian jadalnych bardzo wczesnych najbardziej popularne w Polsce są Lord i Denar, w grupie wczesnych Vineta i Owacja, średnio wczesnych Satina i Tajfun,

średnio późnych – Jelly. Odmiany najczęściej wykorzystywane w przetwórstwie na frytki to Innovator i Zorba (CCA), a w produkcji chipsów – Lady Rosetta i Saturna (obydwie z CCA). W przemyśle skrobiowym najpopularniejsze są Hinga, Skawa i Kuras.

W 2014 r. urzędowej kwalifikacji polowej w produkcji nasiennej poddanych było 198 oryginalnych odmian ziemniaka (w tym 109 z CCA), na powierzchni 5029 ha. Nie rozmnażano w Polsce sadzeniaków 24 odmian z KR, a 18 odmian wpisanych do KR, w tym 13 krajowych, było rozmnażanych na powierzchni plantacji nasiennej nie przekraczających 3 ha. Stąd dostępność sadzeniaków wielu krajowych odmian jest znikoma.

W 2015 r. do krajowego rejestru wpisano 5 nowych odmian ziemniaka: 3 jadalne – Impresja, Riviera (bardzo wczesne) i Magnolia (wczesna) oraz 2 skrobiowe – Mieszko i Widawa (średnio wczesne).

W czerwcu 2014 r. skreślono z KR 9 odmian: Bartek, Sekwana, Ślęza (HZ Zamarte), Adam, Bosman, Bursztyn, Ibis, Igor, Promyk (PMHZ Strzekęcino). Ponadto na przełomie lat 2014 i 2015 wygasł okres wpisu dla odmian Bondeville, Raja (Agrico), Lady Florina (C. Meijer) oraz Ramos (KWS Potato), a przedłużono okres wpisu o kolejne 10 lat (do 31.12.2024) dla 4 odmian: Amora (Schaap Holland); Gandawa (HZ Zamarte); Cekin, Tajfun (PMHZ Strzekęcino).

Poniżej krótka charakterystyka nowo zarejestrowanych odmian. Tabele 1 i 2 przedstawiają uśrednione wyniki 2-letnich doświadczeń rejestrowych dotyczących najważniejszych cech użytkowych i odpornościowych określających wartość gospodarczą.

IMPRESJA – bardzo wczesna jadalna, w typie konsumpcyjnym sałatkowym do sałatkowo-ogólnoużytkowego, o dość dobrym smaku. Bulwy duże, o regularnym kształcie, okrągłoowalne, o bardzo płtykich oczkach, żółtej skórce i jasnożółtym miąższu. Zarówno surowe, jak i po ugotowaniu nie ciemnieją. Nieco plenniejsza od odmiany Denar i nieco słabiej plonująca niż Lord. Odporna na mątwika ziemniaczanego, podatna na wirus Y, bardzo podatna na zarazę ziemniaka. Hodowca: HZ Zamarte

Tabela 1

Plon bulw, zawartość i plon skrobi nowych odmian ziemniaka (doświadczenia rejestrowe COBORU, 2013-2014)

Grupa wczesności	Odmiana	Użytkowanie	Plon ogólny bulw (dt/ha)		Plon handlowy bulw (dt/ha)		Zawartość skrobi (%)	Plon skrobi (dt/ha)	Wielkość bulw skala 1-9
			po 40 dniach od wschodów	po zakończeniu wegetacji	po 40 dniach od wschodów	po zakończeniu wegetacji			
Bardzo wczesne	Impresja Riviera	jadalna	211	504	194	476	9,9	-	7
Wczesne	Magnolia	jadalna	253	450	243	433	11,0	-	7
Średnio wczesne	Mieszko Wdawa	skrobiowa	-	477	-	454	16,3	76,3	8
			-	428	-	-	20,0	85,7	6-7
			-	416	-	-	19,6	81,7	8

Tabela 2

Ocena cech konsumpcyjnych i odpornościowych nowych odmian ziemniaka (doświadczenia COBORU, 2013-2014)

Grupa wczesności	Odmiana	Barwa skórki	Barwa miąższu	Kształt bulw	Regulacyjność kształtu	Głębokość oczek skala 1-9	Smak	Typ konsumpcyjny	Odporność		
									matylik ziemniaczany	wirus Y	skarła 1-9
1											
2											
Bardzo wczesne	Impresja Riviera	ż	jż	oow	6 7,3	7 7,7	8 6,8	9 A-AB	10 Ro1(°9)	11 3-4	12 2
Wczesne	Magnolia	jbż	jż	oow	7,3	7,5	6,4	A-AB	Ro1	8	2
Średnio wczesne	Mieszko Wdawa	ż	jż	oow	6,8	7,2	7,1	B-BC	Ro1(°9)	8	4,5
		ż	jż	oow	-	-	-	-	Ro1(°9)	8	6
		ż	kr	o	-	-	-	-	Ro1(°9)	8	6

Objaśnienia: **kolumna 3**: ż – żółta, jbz – jasnobezowa; **kolumna 4**: jż – jasnożółta, kr – kremowa; **kolumna 5**: o – okrągły, oow – okrągłoolowalny; **kolumna 6**, **8**, **11-12**: skala 9-stopniowa: 9 – stan najlepszy, 1 – stan najgorszy; **kolumna 10**: skala 9-stopniowa: 9 – odporność bardzo duża, 1 – odporność bardzo mała; odmiana Riviera odporna na matylikę ziemniaczanego patogenu Ro1, pełnomocnik odmiany nie określił stopnia odporności

RIVIERA – bardzo wczesna jadalna, w typie konsumpcyjnym sałatkowym do ogólnoużytkowego, o przeciętnym smaku po zakończeniu wegetacji. Bulwy duże, o regularnym kształcie, okrągłe, o płtykich oczkach, żółtej skórce i jasnożółtym miąższu. Zarówno surowe, jak i po ugotowaniu nie ciemnieją. Bardzo szybko gromadzi plon. Polecana szczególnie do uprawy na bardzo wczesny zbiór. Po zakończeniu wegetacji plon dość wysoki. Odporna na mątwika ziemniaczanego, wysoko odporna na wirus Y, bardzo podatna na zarazę ziemniaka. Pełnomocnik hodowcy: Agrico Polska

MAGNOLIA – wczesna jadalna, w typie konsumpcyjnym ogólnoużytkowym do lekko mączystego, o dobrym smaku. Bulwy okrągłoidalne, duże do bardzo dużych, o regularnym kształcie i płtykich oczkach, skórka jasnobezowa, miąższ jasnożółty. Bulwy surowe i po ugotowaniu nie ciemnieją. Plenna, o dużym udziale frakcji handlowej w plonie.

Odporna na mątwika ziemniaczanego, wysoko odporna na wirus Y, dość podatna na zarazę ziemniaka. Hodowca: PMHZ Strzeżęcino

MIESZKO – średnio wczesna skrobiowa. Średnia zawartość skrobi 20,0%. Plenna, bulwy średnie do dużych, okrągłoidalne, skórka żółta, miąższ jasnożółty. Wysoko odporna na wirus Y, dość odporna na zarazę (liście). Hodowca: PMHZ Strzeżęcino

WIDAWA – średnio wczesna skrobiowa. Średnia zawartość skrobi 19,6%. Plenna, bulwy duże, okrągłe, skórka żółta, miąższ kremowy. Wysoko odporna na wirus Y, dość odporna na zarazę ziemniaka. Hodowca: HZ Zamarte

W sezonie wegetacyjnym 2015 na tle kilkudziesięciu zarejestrowanych odmian ziemniaka COBORU będzie oceniać kolejnych 30 odmian przed potencjalnym wpisem do KR w roku 2016 i 2017 (w roku 2014 oceniono 41 odmian).